

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 28. An & qualiter Prælati, Paterfamilias, Ludimagister constituere possit aliquos, qui suorum delicta observent ad charitativè ea sibi denunciandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

tales denunciationses, & manifestationes ad præceptum superioris factæ excipiuntur in scriptis & eoram notatio, asservanturque, ut accedente alia notitia possit inchoari processus, de Lug. d. 38. f. 2. n. 31. qui tamen idiplum sic limitat, ut, si constaret de intentione superioris volentis denunciari ut patri, subditi teneantur obedire servato ordine correctionis fraternæ, & manifestare delicta etiam occulta, quorum nulla est infamia aut probatio, modò superior æstimaretur tantæ virtutis & prudentiæ, ut prodesset possit, & non obesse; esseque adhuc tunc denunciationem faciendam juxta ordinem charitatis, cum ordinaretur ad bonum proximi, notat Nav. apud de Lug. l. c. secus si superior credatur minus prudens & mansuetus, ut idem cum Sanch. L. 6. conf. c. 2. d. 17.

Quest. 25. Quenam delicta charitative denunciari possunt?

R Esp. Quodlibet delictum, etiam occultissimum, & nulli notum, præterquam delinquenti & denuncianti, denunciari charitative potest. Reiff. h. t. n. 78. cujus tamen contrarium sentire videtur Pirh. b. t. n. 86. dum ait: hæc denunciatio charitativa locum habet in quolibet delicto occulto, modo non sit omnino occultum, sed saltem probari possit per duos testes. Unde hoc ipso à contrario sentit, in eo locum non habere dictam denunciationem, si non nisi denunciati notum sit; quia tunc per duos testes probari nequit. Verum probabilis est, eum locum habere in eo casu, ubi crimen soli committenti & denunciati notum est: uti & locum habet in delictis notoriis, ut dictum q. 23. n. 1. ex Pirh.

Quest. 26. Facta denunciatione charitativa, qualiter procedere debeat superior?

R Esp. Facta hac denunciatione, dum crimen occultum est, & nemini præjudiciosum superior, seu Juxta tenetur se accommodare intentioni, seu petitioni denunciantis, illiusque modo denunciandi, ita ut, si hic eidem ut patri crimen denunciaret, volens, ut delinquentem non nisi secreto nomine, vel non nisi uno alterove præsentem & taciturno moneat, corrigat aut puniat, id omnino servare teneatur superior, peccetque graviter, si denunciatum publicè confundat aut puniat, ita Arg. can. si peccaverit. caus. 2. q. 1. cum communi, Reiffent. h. t. n. 74. ne aliàs injustè diffamando subditum, non tam paternum correctorem, quam injustum proditorem ageret, ut dicitur cit. can. Si verò crimen jam est notorium, aut majori parti communitatis cognitum, non tenetur superior juxta petitionem denunciantis procedere, in corrigendo & puniendo denunciatum, sed potest, imò plerumque tenetur, processum criminalem contra illum instituere per modum inquisitionis, maximè dum delictum est scandalosum, Reiffent. num. 75. cum Ludov. de Ameno in praxi criminali tit. 9. v. denunciatio §. 1. n. 7. ed. quòd occasione denunciationis evangelicæ, cum resciat delictum notorium, jam ex officio inquirere, & inquirendo instituere processum possit, & bono communi exigente teneatur, non quidem vi denunciationis evangelicæ, sed vi officii sui, etiam nullam faciendi in processu mentionem istius sibi factæ denunciationis: quin & potest denunciante adhibere testem, aut eidem, ut Reiffent. mandare, ut denunciaret judicialiter, si delictum vergat in præjudicium communitatis vel ter-

R. P. Leur. jur. can. Lib. V.

tii: cum etiam in eo casu, quisque ex serentur denunciare judicialiter, adeoque denunciatis petens à superiore servari modum aliàs in denunciatione evangelica servandum, audiendus non est.

Quest. 27. An & quando superior delicta occulta sibi charitative denunciata, revelare, haustaque ex hac denunciatione scientia viri possit?

R Esp. Ad primum: Prælati seu Superior delictum occultum gravè charitative sibi denunciatum manifestare aliis non debet, si solus emendare possit; si verò id non potest, debet illud manifestare alteri potenti adhibendum remedium; Quin &, si is solus ad hoc non sufficiat, pluribus, qui necessarii videbuntur ad denunciati emendationem, Laym. L. 3. tr. 4. c. 3. n. 4. Idque, etiam si denunciatis inhiberit adhiberi plures; cum aliàs hæc denunciatio frustraretur suo fine, qui est emendatio denunciati, aut etiam impeditio vel amolitio scandali, aut damni, si quod ex delicto denunciato imminet tertio alicui, aut is de facto patitur. Sic in specie per se loquendo concessum est patri familias delicta occulta etiam gravia liberorum, famulorum, & ancillarum revelare matri familias, & ob paritatem, aliis licitum est, eorundem delicta denunciare tali personæ, quæ ob incumbentem ei curam administrandi familiam, jus & auctoritatem habet salubriter corrigendi, & puniendi istiusmodi domesticorum delicta. Idem est de revelatione talium delictorum occultorum à scholaribus commissorum, facta eorum præceptoribus puniendi gratia; modò ex tali revelatione & punitione plus commodi, quam incommodi secuturum speretur, Laym. l. 3. t. 3. p. 2. c. 4. n. 11. citati: Navar. in manual. c. 25. n. 58. Molin. de just. t. 4. d. 29.

2. Resp. Ad secundum: quamvis Prælati denunciati sibi delictum subditi sui secretum servare teneatur, nullà causâ urgente ad ejus revelationem; nihilominus notitiâ illius haustâ ex ejusdem delatione charitativa uti potest ad delinquentis gubernationem, v. g. invigilando illi sollicitius, præscindendo occasiones, mittendo illum aliò, vel etiam movendo ab officio sub probabili aliqua ratione citra ejus infamiam, Laym. L. 3. tr. 6. c. 2. num. 5.

Quest. 28. An & qualiter Prælati, Pater familias, Ludimagister constituere possit aliquos, qui suorum delicta observent, ad charitative ea sibi denunciandum.

R Esp. Cum Laym. L. 3. t. 3. p. 2. c. 4. n. 12. citante Bannez. & Turrian. id eum posse, attendendo tamen constituti denunciatoris ingenium, prudentiam, affectus; cavendòque, ne plùs ei credat, quàm oportet, spectatis omnibus circumstantiis; item cavendo, ne jubeat observari in particulari personam certam, quæ alioquin publicè suspecta non est, ne aliàs ejus fama patiat; quamvis tamen quandoque talis causa esse possit, v. g. periculum impendentis mali alicujus, ob quam talis qualis diminutio famæ personæ jussu observari, posthabenda sit ejusdem spiritali bono aliorumve damno, Laym. l. c. item curando, ne constitutus ad observandum & denunciandum, factaque ab eo denunciatio cognosci possit à denunciato, nisi aliud gravitas aut periculum postulet, & tum non curandum, quòd

C

quòd denunciandus aut denunciatus veniat in dictam notitiam, & exinde denunciatus passurus sit quaecumque incommodum, utpote posthabendum bono denunciati vel bono communi. Unde jam etiam prudens superior, nulla urgente causa contrarium, poterit facta jam sibi denunciatione supersedere correctione, eam differendo in tempus opportunius, Laym. *ibid.*

Quest. 29. Qualiter charitative denunciatus in denunciando procedere debeat.

R Esp. præter dicta q. 23. de præmittendis denunciationi charitative, monitio secreta delinquentis ante omnia procedere debet ex lege & motivo charitatis, habendo semper præ oculistanquam finem hujus denunciationis bonum spirituale, tum delinquentis, nimirum ejus correptionem & correctionem; tum communitatis, nempe impeditorem & amolitionem scandali, si quod ei immineret, dein præcavere debet, ne denunciet incerta tanquam certa & explorata; item ne delicta nimis augeat, sed simpliciter deferat, prout gesta sunt; neque dicat delinquentem habere consuetudinem sic delinquendi, si semel tantum, iterumque illum sic deliquisse sciat, Laym. *cit. n. 12.* cum Turrian. d. 39. du. 5.

Quest. 30. Quinam judicialiter denunciare & denunciari possint, aut non possint?

1. R Esp. primò. Denunciare posse, & ad sic denunciandum etiam publice, etsi aliàs ad accusandum inhabiles, admitti posse omnes juxta communem tribunalium praxin & receptam hodie consuetudinem, eò quòd per hanc denunciationem sternatur solum via ad inquirendum; asserit cum Ludov. Ameno *tit. 9. v. denunciatio. §. 3. n. 15.* Reiffenst. *h. t. n. 86.* quamvis subjungat in suo ordine servari contrarium, nempe inhabiles ad accusandum, haberi etiam inhabiles ad denunciandum judicialiter. Verùm quicquid sit de hoc, generaliter loquendo, criminosi à denunciando judicialiter repelluntur, juxta *c. cum in tua de spons. nisi suam suorumque injuriam prosequantur, arg. c. 2. caus. 4. q. 6. Pirh. h. t. n. 95.* Unde etiam publicus concubinaris ad denunciandum aliorum peccata admittendus non est, juxta *c. vestra de cohabit. cum mulier. Gl. in cap. cum dilectus. h. t. v. concubinaris. Host. v. excommunicationis. Pirh. l. c.* qui tamen etsi idem dicat de excommunicato ob concubinatum publicum, juxta quod in *cit. c. dilectus*; utrumque sub disjunctione conjungitur; nempe concubinatum publicum vel excommunicationem (intellige incursum ob aliam causam sufficere ad hoc, ut repellatur quis à denunciando judicialiter. De cætero nullo casu denunciare possunt, qui delicti notitiam ex sola confessione sacramentali habent, ut cum communi de Lug. d. 38. §. 2. n. 37. Adde quòd licet accusatio fieri non possit per alium, v. g. per procuratorem, judicialis tamen denunciatio per eum fieri possit. Pirh. *l. c. n. 35.* cum Abb. Plura de his paulò post.

Quest. 31. An & quinam obligentur ad denunciandum judicialiter citra præceptum judicis vel superioris?

R Esp. Quamvis ferè nunquam privati citra tale præceptum obligentur ad denunciandum propriè judicialiter, cum satisfaciant suæ obligationi denunciatione Evangelica; vel ad summum

canonica, qua datur notitia judicis, committitur. que ejus prudentiæ, quid fieri oporteat, de Lugo *l. c. n. 14.* tenentur tamen ad hoc, quibus ex officio incumbit procurare, ut delicta puniantur, quales sunt fiscales, custodes, syndici, alique ad hoc munus deputati, cæteris, non nisi ad denunciandum canonicè obligatis, quando necessaria est denunciatio ad damnum publicum vel alicujus privati impediendum aut amolendum, quod aliter impediti nequit, sine magno & proportionato damno judicialiter denunciatis; qui tamen ad hanc denunciationem canonicam non tenentur ex justitia, ut patet, sed solum ex charitate, ita ut ex omnia hac denunciatione non obligentur ad restitutionem & compensationem damnorum inde ortorum; ita de Lug. *l. c.* remittens ad Sanch. *l. 6. conf. c. 2. d. 9.* Sic quoque tenetur quilibet saltem ex charitate, ad denunciandum judicialiter crimen cedens in publicam perniciem reip. aut præjudicium tertii, si certum sit ei, denunciatione evangelica sufficienter occurrere non posse. Sanch. *l. 6. conf. c. 2. d. 9. n. 4.* Sylv. *v. denunciatio. Fachin. l. 9. contrrov. c. 86.* cum communi. Si verò ei occurrere potest, omnia judiciali denunciatione, evangelicè denunciandum crimen, nisi tamen specialiter expedit, ut crimen ad exemplum aliorum publicè vindicetur, Laym. *l. 3. tr. 3. p. 2. c. 4. n. 13.* Et sic in specie clericum teneri ad denunciationem canonicam criminis digni pœna sanguinis, quando aliter malum imminens reip. aut alicui privato impediti nequit; facta tamen protestatione debitâ quòd non intendatur vindicta, aut pœna sit solum impeditio damni, docet de Lug. *l. c. n. 16.* citans pro hoc Sanchez, *uri ante. n. 10.* idque ex ea ratione, quòd, cum hæc obligatio sit juris naturæ, non possit jure positivo impediti. Unde nec incurrit irregularitatem, si pœna sanguinis sequatur, cum irregularitas imposita non sit, pro casu, in quo Lex naturæ clericum obligat ad aliquid sub peccato.

Quest. 32. Respectu quorum delictorum sit obligatio denunciandi ea judicialiter, orta ex interrogatione vel præcepto Superioris?

1. R Esp. primò supponendo primò posse Superiores habentes indicia sufficientia interrogare de delicto hic & nunc commisso. Supponendo secundo, posse illos, & imprimis Episcopos, Vicarios, Visitatores, similesque Prælatos Ecclesiasticos, imò & Judices sæculares, præcipere sub variis etiam pœnis, ut qui tale vel tale delictum sciunt, illud manifestent, intellige, etiam judicialiter denunciando, nimirum in ordine ad vindictam publicam, Gl. in *l. civile c. de furtis. Abb. inc. delictis. de excess. Prælat. Nav. Soto,* quos citat & legitur de Lugo *l. c. n. 17.* conformiter usui & consuetudini approbatæ, in *Trid. sess. 23. c. 3.* Supponendo tertio in talibus edictis seu præceptis variam esse posse mentem præipientis, ratione objecti, vel modi denunciandi; dum quandoque præcipitur, ut manifestetur fama de delicto, aut ejus notorietas; quandoque accusatio; quandoque denunciatio, eaque vel evangelica, vel judicialis; quandoque testificatio: quæ mens ex ipsis verbis præipientis, vel interrogantis, vel etiam ex materia colligenda, ut de Lug. *l. c. n. 18.* quem vide. Supponendo quarto, Superiores in talibus edictis habere intentionem tacitam vel expressam, ut manifestatio fiat servato juris ordine in tali denunciatione servando Lug. *l. c.* Unde his suppositis

2. Resp.